

N:o 63.

Af herr **A. Olsson** i Tyllered, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t* angående bruket af allmänning, som vid landtmäteriförrättning afsatts för delegarnes gemensamma behof.

I fråga om användning af sådan mark, som vid storskifte, laga skifte eller annan landtmäteriförrättning undantagits för delegarnes allmänna behof, för hemtning af sten, sand, ler, grus, torf m. m., finnas visserligen i 10 och 11 kap. byggningsbalken åtskilliga stadganden införda, men då dessa för sin tillämpning nödvändigt påkalla, att öfverenskommelse mellan samtliga delegarne träffas om huru sådan allmänning må användas, för att enskild delegares rätt icke varder förnärmad, har erfarenheten visat, att det ofta möter stora svårigheter att få en dylik öfverenskommelse till stånd, synnerligast som de delegare, hvilkas mark antingen gränsar intill allmänningen eller omgifver densamma, äro i tillfälle att — till skada eller förfång för öfriga delegare — tillgodogöra sig större fördelar än hvad som motsvarar deras andel i allmänningen.

Beträffande särskildt sommarbetet å ofvännämnda allmänningar stadgas väl i en del skifteshandlingar, att detta skall tillfalla den delegare, inom hvars hemmans område allmänningen är belägen, men i många och antagligen de flesta fall finnes ingen bestämmelse eller föreskrift, huru dermed skall förhållas; och då sådan bestämmelse saknas, måste hvarje delegare hafva rätt att beta sina kreatur å den för allmänt behof afsatta marken.

Det kan nemligen icke vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att de förmåner, som af allmänningen kunna erhållas, eller afkastningen af densamma, fördelas efter annan grund än den, som blifvit följd med afseende å jords afstående till samma allmänning. I fråga om

betesrätten lär oftast en sådan fördelning dock icke kunna ske på annat sätt än genom dess bortarrendering, men de delegare, som hafva sina egor omedelbart intill allmänningen, och som därför hafva betydligt större fördelar af betet derå än öfriga delegare, äro vanligtvis icke villiga att ingå på någon öfverenskommelse om allmännings bortarrendering. På många allmänningar, synnerligast mindre sådana, kan betet vara af ringa eller intet värde, men vid hafskusten finnas stora landområden afsatta till upplagsplatser för å stranden uppfluten hafstång, å hvilka allmänningar betesrätten kan uppskattas till ett värde af hundratals kronor årligen och fördenskull är af stor ekonomisk betydelse.

Beträffande sådan mark, som undantagits för delegarnas gemensamma behof af sten, sand, ler, grus eller torf, saknas, så vidt mig är bekant, bestämmelser i skiftes- eller landtmäterihandlingarna ej blott rörande huru mycket af hvarje slag en delegare må afhemta, utan ock för hvilket ändamål hvardera slaget må användas.

Häraf följer, att hinder ej möter för en delegare att från ett grustag, som uteslutande varit afsedt för väghållningen, taga grus till trädgårdar eller till dikens igenfyllande eller till förbättring af en i närheten befintlig mosse.

På samma sätt kan en delegare från torfmosse, som varit afsedd för beredande af bränntorf, hemta torf till torfströ eller till komposter, äfvensom från lertäkt, som är afsatt att användas till murbruk, taga ler till jordförbättringsmedel å närliggande åkrar o. s. v.

Ännu flera exempel i förevarande hänseende skulle kunna anföras, men de redan nämnda torde tydligen visa, att nya lagbestämmelser rörande allmänningars begagnande äro af behofvet påkallade.

Genom Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 8 juni 1866 är stadgad i fråga om rätt till hemtning af tång vid samfäld tångtäkt, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande i de län, der tångtäkt förekommer, skola, när åtgärd i ärendet påfordras, fastställa öfverenskommelser om ordningen och sättet för tångtäktens begagnande samt tillika stadga vite för öfverträdelse mot hvad sålunda blifvit stadgad.

Genom nämnda Kongl. Maj:ts kungörelse hafva rättsförhållandena med afseende å tångtägterna visat sig tillfredsställande tillgodosedda, och mig synes, att ett likartadt stadgande om Kongl. Maj:ts befallningshafvandes befogenhet att ordna rättsförhållandena till allmännings användande i här ofvan antydda afseende äfven skulle blifva för ändamålet tillfredsställande.

På grund af hvad jag här ofvan anfört, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes meddela bestämmelser, hvarigenom Kongl. Maj:ts befallningshafvande en hvar i sitt län eger att, när åtgärder påkallas för ordnande af sådan allmännings begagnande, som blifvit vid landtmäteriförrättning för delegarnes gemensamma behof afsatt, och andra i laga ordning tillkomna bestämmelser icke förefinnas, åvägbringa öfverenskommelse mellan delegarne i afseende å ordningen och sättet för begagnandet, uti hvilken öfverenskommelse jemväl bör bestämmas *dels* påföljd för dess öfverträdelse till högst ett hundra kronor för hvarje gång öfverträdelse sker, *dels* att sådan öfverenskommelse skall prövas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande och *dels* att, der öfverenskommelse ej kan träffas eller densamma befinnes sådan, att fastställelse derå ej kan meddelas, Kongl. Maj:ts befallningshafvande eger att efter hållet sammanträde med vederbörande allmännings delegare förordna i ämnet medelst utslag, hvaröfver klagan må föras i den ordning, som för hushållningsmål är i allmänhet föreskrifven.

Stockholm den 25 januari 1902.

Anders Olsson,
Tyllered.

I motionens syfte instämma:

A. P. Johansson.

J. Bengtsson.
